

การแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาผู้ไทกะปอง จังหวัดสกลนคร ประเทศไทย*

Lexical variation among three generations of Phutai Kapong language in Sakon Nakhon Province, Thailand

จรรยา เสียงเย็น (Chariya Seangyen)**

สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ (Suwattana Liamprawat)***

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาผู้ไทกะปอง อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ประเทศไทย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้หน่วยรรถจำนวน 600 หน่วย วรรค สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาซึ่งผู้วิจัยแบ่งผู้บอกภาษาออกเป็น 3 ระดับอายุ คือ ระดับอายุที่ 1 อายุ 55-65 ปี ระดับอายุที่ 2 อายุ 35-45 ปี ระดับอายุที่ 3 อายุ 15-25 ปี ผลการศึกษาพบว่า 1) การแปรด้านการใช้ศัพท์ พบ 3 ประเภท คือ 1. ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน 2. ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาสองระดับอายุใช้เหมือนกัน 3. ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้แตกต่างกัน โดยผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ผู้ไทกะปองมากที่สุด ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่นมากที่สุด ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ผู้ไทกะปองร่วมกับศัพท์อื่นมากที่สุด 2) การแปรด้านรูปศัพท์ พบว่าการแปรเสียงพยัญชนะและเสียงสระใน ศัพท์ผู้ไทและศัพท์อื่น 3) การแปรด้านความหมายของศัพท์ พบว่าการแปรความหมายในศัพท์ผู้ไททั้งการแปร ความหมายแบบกว้างออกและการแปรความหมายแบบแคบเข้า 4) การสูญเสียศัพท์ พบการสูญเสียศัพท์ในภาษาผู้ไทกะปองเนื่องจากการใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ผู้ไทกะปองของคนสามระดับอายุ

คำสำคัญ: 1.การแปรการใช้ศัพท์, 2. คนสามระดับอายุ, 3. ผู้ไทกะปอง

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “การแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาผู้ไทกะปองประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”

This article is a part of the thesis. " A LEXICAL VARIATION AMONG THREE GENERATIONS OF PHUTHAI KAPONG LANGUAGE IN THAILAND AND LAO PEOPLE'S DEMOCRATIC REPUBLIC "

** นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร email address: puyfeyhong@hotmail.com

Ph.D. student Programs in Thai major, Faculty of Arts, Silpakorn University. E-mail address: puyfeyhong@hotmail.com

*** รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Associate Professor Suwattana Liamprawat Records Lecturer in Thai, Faculty of Arts, Silpakorn University. E-mail address: sliamprawat@yahoo.com

Abstract

This article aimed to study Lexical variation among three generations of Phuthai Kapong in Sakon Nakhon Province, Thailand. The researcher collected the data using 600 semantic units by interviewing the speakers who were divided into three groups by age level: The first group was 55-65 years old, the second group was 35-45 years old, and the third group was 15-25 years old. It was found that 1) The lexical variation could be divided into 3 groups; 1. the same lexical was used in 3 generations 2. the same lexical was used in 2 generations and 3. the lexical was used in different ways in 3 generations. The participants in the first group used Phuthai Kapong vocabulary the most while the third group used the other vocabulary and the second group used Phuthai Kapong along with the other vocabulary 2) In terms of lexical variation, there was the variation in consonant and vowel sounds in Phuthai Kapong vocabulary and other vocabulary 3) In terms of variation in meaning of vocabulary, there was variations in both widening and narrowing of the meaning. 4) The lexical loss was found in Phuthai Kapong as the result of using other vocabulary to replace those of Phuthai Kapong.

Keywords: 1.Lexical variation, 2. Three generations, 3. Phuthai Kapong

บทนำ

จังหวัดสกลนครเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีชาวผู้ไทอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและมีผู้พูดภาษาผู้ไทในชีวิตประจำวันมากที่สุดถึง 165,000 คน (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ , 2547: 50,63) จังหวัดสกลนครเป็นพื้นที่ที่มีความเข้มข้นของผู้ใช้ภาษาผู้ไท ทั้งนี้จากการสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัยพบว่า จังหวัดสกลนครมีชาวผู้ไทที่น่าสนใจกลุ่มหนึ่งและเรียกตนเองว่า “ผู้ไทกะป่อง” ผู้วิจัยได้สืบค้นและสอบถามปราชญ์ท้องถิ่นคือนายปาน แก้วคำแสน(2557) พบว่ากลุ่มชาวผู้ไทกะป่องในประเทศไทยนี้จะมีอยู่อย่างหนาแน่นในอำเภอวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

ชาวผู้ไทกะป่องยังไม่ใช่ที่รู้จักและมีผู้ศึกษาภาษาผู้ไทกลุ่มนี้น้อยมาก แม้จะมีงานของ จินตนา ศูนย์จันทร์ (2539) ได้ศึกษาการวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาผู้ไท อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร: ศึกษาเฉพาะกรณีเปรียบเทียบคำศัพท์ของบุคคลสามระดับอายุ” เพื่อเปรียบเทียบการใช้คำศัพท์ของบุคคลสามระดับอายุที่พูดภาษาผู้ไท อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร แต่กลุ่มผู้ไทที่จินตนา ศูนย์จันทร์(2539) ศึกษาในอำเภอพรรณานิคมนั้น เป็นกลุ่มชาวผู้ไทที่อพยพมาจากเมืองวัง ไม่ใช่กลุ่มผู้ไทที่อพยพมาจากเมืองกะป่อง ซึ่งชาวผู้ไทกลุ่มที่มาจากเมืองวังได้มีผู้ศึกษาเป็นจำนวนมากแล้ว

ทั้งนี้ “อายุ” ถือเป็นปัจจัยทางสังคมที่สำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ผู้พูดภาษาเดียวกันใช้ภาษาแตกต่างกันได้ ดังที่ ปราณี กุลละวณิช (2535: 21-23) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยสำคัญซึ่งเป็นตัวกำหนดให้ผู้พูดภาษามีสถานภาพทางสังคมต่างกันและอาจทำให้เกิดการแปรภาษานั้น ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาอาชีพ ชาติพันธุ์

ชนชั้นทางสังคม และถิ่นที่อยู่อาศัย การใช้ภาษาที่แปรตามอายุของผู้พูดนั้น พบว่า คนที่อายุแตกต่างกันจะใช้ภาษาแตกต่างกัน จึงทำให้มีภาษาของคนรุ่นเก่าและภาษาของคนรุ่นใหม่ ดังนั้นหากศึกษาตั้งแต่ภาษาของคนรุ่นเก่าไปจนถึงภาษาของคนรุ่นใหม่ จะทำให้เห็นภาพของภาษาที่แปรจากอดีตไปถึงอนาคตได้ โดยเฉพาะ “คำ” ซึ่งเป็นองค์ประกอบของภาษาที่สามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงได้ง่ายที่สุด เช่น การยืม หรือการสร้างคำขึ้นใหม่ คำบางคำอาจสูญหายไป มีคำอื่นเข้ามาแทนที่ (วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์, 2519 : 117) สอดคล้องกับแนวคิดของ ลาบอฟ (Labov) (อ้างถึงใน อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544: 39) ที่ว่า เราสามารถมองเห็นความเปลี่ยนแปลงของภาษาได้จากการแปรของภาษาในคนที่ต่างรุ่นต่างอายุกัน ภาษาของผู้พูดที่มีอายุมากที่สุดเปรียบได้กับภาษาของอดีต ภาษาของผู้พูดรุ่นกลางถือเป็นภาษาปัจจุบัน และภาษาของผู้พูดอายุน้อยถือว่าเป็นภาษาของอนาคต ความแตกต่างกันของภาษาเช่นนี้เปรียบเหมือนความแตกต่างของกาลเวลาจริง ซึ่งลาบอฟเรียกความแตกต่างกันของภาษาเช่นนี้ว่า การเปลี่ยนแปลงในเวลาเสมือนจริง (change in apparent time) ส่วนภาวะที่นำไปสู่ความเปลี่ยนแปลง คือ การมีรูปของภาษาที่ใช้ต่างกันตามรุ่นอายุนั้น ลาบอฟเรียกว่าการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (change in progress)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาภาษาจากตัวแปรอายุ เนื่องจากการศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาผู้ไทกะป่องในประเทศไทยครั้งนี้จะให้เห็นการเปลี่ยนแปลงการใช้ภาษาที่ต่อเนื่องจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่งของชนกลุ่มน้อยมีแนวโน้มที่จะกลมกลืนไปกับภาษาอื่นซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงภาษาที่เกิดในภาษาผู้ไทกะป่องได้ชัดเจนขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาผู้ไทกะป่อง จังหวัดสกลนคร ประเทศไทย ทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1. การแปรด้านการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุ 2.การแปรด้านรูปศัพท์ของคนสามระดับอายุ 3.การแปรด้านความหมายของศัพท์ของคนสามระดับอายุ และ 4.การสูญเสียศัพท์

วิธีการวิจัย

1.ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยและสร้างรายการศัพท์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 600 หน่วยย่อย โดยรวบรวมจากเอกสารและงานวิจัย

เกณฑ์ในการคัดเลือกหน่วยย่อย หน่วยย่อยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเกณฑ์ในการคัดเลือกหน่วยย่อยดังนี้

1. เป็นศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีความหมายแน่นอน เช่น คำเรียกเครือญาติและสรรพนาม คำเรียกอวัยวะ คำเรียกกิจการอาหาร คำเรียกสัตว์ คำเรียกพืช ผัก ผลไม้ คำเรียกสิ่งของเครื่องใช้ คำเรียกเครื่องแต่งกาย
2. เป็นหน่วยย่อยที่เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาผู้ไทใช้รูปศัพท์ต่างกับภาษาไทยกรุงเทพฯ หรือภาษาไทกลุ่มอื่น หรือเป็นศัพท์ที่แสดงเอกลักษณ์ทางเสียงในภาษาผู้ไท เช่น

หน่วยอรรถ	ภาษาไทยกรุงเทพฯ	ภาษาลาว	ภาษาผู้ไท
‘ใคร’	/khaj ² /	/ phaj ³ ~ phu: ⁶ daj ² /	/ph๑: ¹ /
หน่วยอรรถ	ภาษาไทยกรุงเทพฯ	ภาษาผู้ไท	
‘เมีย’	/mia ¹ /	/me: ² /	
‘ใจ’	/caj ¹ /	/c๑: ¹ /	

3. เป็นหน่วยอรรถที่ไม่มีลักษณะเป็นคำสันธาน คำอุทาน คำขานรับ คำคะนอง ตลอดจนคำไม่สุภาพหรือคำหยาบ และไม่เป็นคำยืมภาษาต่างประเทศ

4. เป็นหน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาเข้าใจทั้งสามระดับอายุ

2. ขั้นตอนการคัดเลือกชุมชนผู้บอกภาษา ผู้วิจัยต้องการผู้บอกภาษาที่เป็นตัวแทนของชาวผู้ไทกะป๋องในประเทศไทย ดังนั้นผู้บอกต้องเป็นชาวผู้ไทกะป๋องเกิดและเติบโตอยู่ในพื้นที่ที่วิจัยและพูดภาษาผู้ไทในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยกำหนดผู้บอกภาษาในชุมชนบ้านวาริชภูมิ ตำบลวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร

3. ขั้นตอนการคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้บอกภาษาดังนี้ **ระดับอายุ** ผู้วิจัยจึงกำหนดระดับอายุของผู้บอกภาษาไว้ 3 ระดับอายุ คือ ระดับอายุที่ 1 อายุระหว่าง 55 – 65 ปี ระดับอายุที่ 2 อายุระหว่าง 35–45 ปี และระดับอายุที่ 3 อายุระหว่าง 15– 25 ปี ระดับอายุละ 10 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมผู้บอกภาษาทั้งหมดจำนวน 30 คน **การศึกษา** ผู้บอกภาษาจะมีความรู้ไม่เกินการศึกษาขั้นพื้นฐาน **อาชีพ** ผู้บอกภาษาต้องมีอาชีพคล้ายคลึงกันคือเกษตรกร ไร่จ้างทั่วไปในชุมชน หรือไม่ได้ประกอบอาชีพ **ภูมิลำเนา** เกิดและเติบโตที่บ้านวาริชภูมิ ตำบลวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ใช้ภาษาผู้ไทในชีวิตประจำวัน มีความสามารถในการใช้ภาษา และมีอวัยวะในการออกเสียงครบถ้วน

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลรายการศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1) เกณฑ์ในการพิจารณาว่าเป็นศัพท์ต่างกัน พิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ศัพท์ที่มีรูปร่างต่างกันทั้งคำที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน แม้คำนั้นจะเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ และมีจำนวนพยางค์ไม่เท่ากัน หากความต่างนั้นไม่สามารถอธิบายด้วยเกณฑ์การแปรเสียง แม้มีความหมายเหมือนกันผู้วิจัยถือว่าเป็นคนละศัพท์ เช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘หมัผ้า’	/tu:m ⁵ /	/hom ³ /

2. ศัพท์ที่เกิดจากการรวมหน่วยคำตั้งแต่ 2 หน่วยคำขึ้นไปมีจำนวนพยางค์เท่ากัน อาจมีหน่วยคำหนึ่งเหมือนกันและมีหน่วยคำหนึ่งแตกต่างกัน ผู้วิจัยถือว่าเป็นศัพท์ต่างกัน หากไม่มีเอกสารระบุว่าเป็นคำภาษาใดเพราะเป็นศัพท์สร้างใหม่ในภาษาผู้ไทที่ปรากฏในพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะจัดว่าเป็นคนละศัพท์ เช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 2,3
‘ไม้อ้อย’	/may ² sa:w ⁴ /	/may ² m๑:n ⁴ /

3. ศัพท์ที่เกิดจากเสียงที่แปรกันเนื่องจากคำนั้นเป็นคำศัพท์พื้นฐานและร่วมภาษาตระกูลไท (Tai) ซึ่งแม้ว่าจะสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์ด้านการแปรเสียง แต่ถ้านงานวิจัยหรือพจนานุกรมไม่ได้ระบุว่าภาษาผู้ไทหรือแสดงลักษณะทางเสียงของภาษาผู้ไทและเป็นคำยืมจากภาษาอื่น ผู้วิจัยก็จัดให้เป็นคนละศัพท์ เช่น

หน่วยอรรถ	ภาษาผู้ไท	ศัพท์ลาว	ระดับอายุที่ 3
‘รักษา’	/po: ¹ /	/pua ¹ /	/pua ¹ /

2) เกณฑ์ในการพิจารณาว่าเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน พิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ศัพท์ 2 ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน หากมีบางพยางค์ต่างกันและความต่างนั้นสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์การแปรเสียง ถือว่าเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน หรือแม้มีหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงใดหน่วยเสียงหนึ่งแตกต่างกัน แต่ความหมายของคำไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจัดให้เป็นรูปแปรของคำศัพท์เดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 ศัพท์ที่มีเสียงแตกต่างกันที่เสียงพยัญชนะต้น ซึ่งสามารถอธิบายได้ทางสัทศาสตร์ เช่น

หน่วยอรรถ	ภาษาผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘น้ำกระฉอก’	/ka? ⁵ phə: ² m ² /	/ka? ⁵ fə: ² m ² /

1.2 ศัพท์ที่มีเสียงแตกต่างกันที่เสียงพยัญชนะท้าย เช่น

หน่วยอรรถ	ภาษาผู้ไท	ระดับอายุที่ 2,3
‘เธอ’	/ʔə:p ³ /	/ʔə:p ³ / ~ /ʔə:m ² /

1.3 ศัพท์ที่มีเสียงแตกต่างกันที่เสียงสระ เช่น

หน่วยอรรถ	ภาษาผู้ไท	ระดับอายุที่ 2,3
‘พันหลอ’	/hɛ:w ⁵ wə: ⁴ ŋ ⁴ /	/hɛ:w ⁵ wə: ⁴ /

2. ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน หากมีความแตกต่างกันและความต่างนั้นสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์ทางหน่วยคำว่าเป็นเรื่องการละพยางค์หรือการเพิ่มพยางค์ ผู้วิจัยจะให้เป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน เช่น

หน่วยอรรถ	ภาษาผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘ไม่เป็นอะไรหรอก’	/mi? ⁵ pen ¹ phə: ¹ dɔ? ³ /	/mi? ⁵ pen ¹ phə: ¹ dɔ? ³ / ~/mi? ⁵ pen ¹ phə: ¹ /

3. ศัพท์ที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกัน หากมีการสลับพยางค์ของศัพท์เดียวกัน ผู้วิจัยถือว่าเป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน เช่น

หน่วยอรรถ	ภาษาผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘สั่นหล่ม’	/mɯ:n ² pha? ⁵ la:t ³ /	/mɯ:n ² pha? ⁵ la:t ³ / ~/pha? ⁵ la:t ³ mɯ:n ² /

[†] สัญลักษณ์ ~ หมายถึง การแปรเสียง หรือรูปแปรของศัพท์เดียวกันที่ผู้บอกภาษาบางระดับอายุหรือบางคนใช้

ผลการศึกษา

1. การแปรผันการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุ

จากการศึกษาการใช้ศัพท์ภาษาผู้ไทกะป๋องของคนสามระดับอายุ บ้านวาริชภูมิ ตำบลวาริชภูมิ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การใช้ศัพท์ของผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุ แบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 1.1 ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน
- 1.2 ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาสองระดับอายุใช้เหมือนกัน
- 1.3 ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้แตกต่างกัน

1.1 ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน หมายถึง การที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เดียวกัน พบทั้งหมด 3 รูปแบบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1) การใช้ศัพท์ผู้ไท หมายถึง หน่วยยรรรที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์ผู้ไท ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ A แสดงรูปแบบการใช้ศัพท์ผู้ไท มีจำนวน 187 หน่วยยรรร หรือคิดเป็นร้อยละ 31.16 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	A

หน่วยยรรร	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘ใคร’	/phə: ¹ / ~mɛ:n ⁵ phə: ¹ /	/phə: ¹ / ~mɛ:n ⁵ phə: ¹ /
‘โกหก’	/khi: ⁵ to? ⁵ /	/khi: ⁵ to? ⁵ /
‘ไม่มี,ไม่ได้’	/mi? ⁵ daj ⁵ /	/mi? ⁵ daj ⁵ /

2) การใช้ศัพท์ผู้ไทและศัพท์อื่น หมายถึง การที่ผู้บอกภาษาผู้ไททั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น ศัพท์อื่น หมายถึง การที่ผู้บอกภาษาผู้ไททั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯหรือภาษาไทยกลาง หรือภาษาลาวกลุ่มอื่น หรือศัพท์ที่สร้างใหม่ หรือรูปแปรศัพท์ผู้ไทหรือรูปแปรศัพท์อื่น ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ A แสดงรูปแบบการใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น หรือรูปแปรศัพท์ผู้ไทหรือรูปแปรศัพท์อื่น มีจำนวน 158 หน่วยยรรร หรือคิดเป็นร้อยละ 26.33 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	A
B	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘คุยกัน’	/khuj ³ dew ¹ /	/khuj ³ dew ¹ / /khuj ³ kan ¹ /
‘ตาเข’	/ta: ¹ sɔ: ⁴ η ⁴ / / ta: ¹ le: ⁴ /	/ta: ¹ sɔ: ⁴ η ⁴ /
‘กวน(ขนม)’	/kha? ² lon ⁴ /	/kha? ² lon ⁴ / /ko:n ¹ / /kuan ¹ /

3) การใช้ศัพท์อื่น ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ B แสดงรูปแบบการใช้ศัพท์อื่น มีจำนวน 46 หน่วยอรรถ หรือคิดเป็นร้อยละ 7.66 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
B	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘กล้วยน้ำว้า’	/ko:j ⁵ pɔ? ³ ba:η ¹ /	/ko:j ⁵ nam ² wa: ⁵ / ~ /ko:j ⁵ /
‘ปลาเกะดี’	/pa: ¹ ka? ³ tɛ:p ⁵ /	/ pa: ¹ ka? ³ dɔ:t ⁵ / ~ / pa: ¹ ki: ³ dɔ:t ⁵ /
‘จานสังกะสี’	/ka? ⁵ bɛ? ⁵ /	/ca:n ¹ /

1.2 ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาสองระดับอายุใช้เหมือนกัน หมายถึง ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาสองระดับอายุใช้ตรงกันในการสื่อสารโดยใช้ศัพท์ผู้ไท หรือศัพท์อื่น หรือใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น การใช้ศัพท์ลักษณะนี้พบทั้งหมด 6 รูปแบบ ดังนี้

1) หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้ศัพท์ผู้ไท ขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่น มีจำนวน 18 หน่วยอรรถ หรือคิดเป็นร้อยละ 3 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3
‘กระรอก’	/ka ³ cɔ? ³ /	/ka ³ cɔ? ³ /	/ka ³ ɔ: ² k ² /
‘กล่องเล็ก’	/ka ³ lap ⁵ /	/ka ³ lap ⁵ /	/kɔ:η ³ /
‘ค่อยๆ เอนตัวลง’	/ηɔ:j ³ /	/ηɔ:j ³ /	/ɔ: ¹ en ¹ /

2) หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้ศัพท์ผู้ไท ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์เดิมและศัพท์อื่น มีจำนวน 14 หน่วยอรรถ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.33 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	A B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3
‘ใคร’	/phə: ⁴ /	/phə: ⁴ / /phaj ¹ /	/phə: ⁴ /
‘เสื่อคอกกระเช้า’	/sə: ⁴ pho:n ² /	/sə: ⁴ pho:n ² /	/sə: ⁴ pho:n ² / /sə: ⁴ ma:k ³ ka? ⁵ ɛ:ŋ ³ /
‘งอบ’	/kup ⁵ /	/kup ⁵ /	/kup ⁵ / /mo:k ³ /

3) หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ผู้ไท ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 ใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น มีจำนวน 63 หน่วยอรรถ หรือคิดเป็นร้อยละ 10.5 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A B	A B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2,3
‘ขี้ยาย’	/khi: ⁵ bə: ⁵ /	/khi: ⁵ bə: ⁵ / /khi: ⁵ ?aj ¹ /	/khi: ⁵ bə: ⁵ /
‘คน (กิริยา)’	/kha? ² lon ⁴ /	/kha? ² lon ⁴ / /ko:n ⁴ / ~ /kuan ¹ /	/kha? ² lon ⁴ /
‘ซ็อน’	/bo:ŋ ³ /	/bo:ŋ ³ / /sɔ:n ² /	/bo:ŋ ³ /

4) หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้ทั้งศัพท์เดิมและศัพท์อื่น ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่น มีจำนวน 53 หน่วยอรรถหรือคิดเป็นร้อยละ 8.83 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	
B	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3
‘ดินเหนียว’	/din ¹ da? ⁵ /	/din ¹ da? ⁵ /	
		/din ¹ ne:w ¹ /	/din ¹ ne:w ¹ /
‘บวม’	/khə: ² /	/khə: ² /	
		/no: ⁴ /	/no: ⁴ /
‘เอามีดเหลาให้แหลม’	/sə:m ³ /	/sə:m ³ /	
		/law ² /	/law ² /

5) หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ผู้ไท ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 ใช้ศัพท์อื่นมีจำนวน 18 หน่วยอรรถ หรือคิดเป็นร้อยละ 3 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2,3
‘กลางวัน’	/kan ³ ŋen ⁵ /	/kan ³ ŋen ⁵ /	/kām ³ wen ⁵ /
			✓ kām ³ mɯ: ² wen ⁵ /
			✓ jam ³ wen ⁵ /
			✓ jam ³ mɯ: ² wen ⁵ /
‘ชะงัก’	/ka? ⁵ coŋ ⁵ /	/ka? ⁵ coŋ ⁵ /	/sa? ² ŋak ² /
‘อาสะใภ้’	/lo: ² /	/lo: ² /	/ʔa: ¹ /

6) หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 ใช้ศัพท์อื่น มีจำนวน 37 หน่วยอรรถ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.16 ดังแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A		
B	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2,3
‘กระโดด’	/kha? ⁵ nok ² /	/kha? ⁵ nok ² / /kha? ⁵ den ² ~ kha? ⁵ do:t ³ /	/kha? ⁵ do:t ³ /
‘ครอบ’	/ko:p ³ /	/ko:p ³ / /?at ⁵ /	/?at ⁵ /
‘อมยิ้ม’	/kum ⁴ /	/kum ⁴ / /?om ¹ jim ² /	/?om ¹ jim ² /

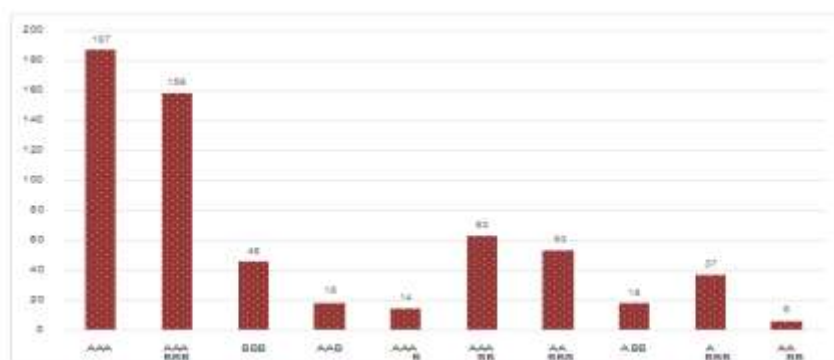
1.3 ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้แตกต่างกัน หมายถึง ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์ผู้ไทแตกต่างกัน ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ผู้ไท ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่นเท่านั้น พบจำนวน 6 หน่วยอรรถ คิดเป็นร้อยละ 1 ตั้งแผนภูมิและตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
‘ฟ้าผ่า’	/fa: ² pɛ: ³ /	/fa: ² pɛ: ³ /	/fa: ² pɛ: ³ / /fa: ² pha: ³ /	/fa: ² pha: ³ /
‘ของปลอม’	/khi: ⁵ ka ³ la:j ² /	/khi: ⁵ ka ³ la:j ² /	/khi: ⁵ ka ³ la:j ² / /khɔ: ¹ pɔ: ¹ //khɔ: ¹ pɔ: ¹ /	
‘เสียง’	/nɛ: ² /	/nɛ: ² /	/nɛ: ² / /leŋ ² /	/leŋ ² /

จากการใช้ศัพท์ของผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุ 3 ประเภท รวมทั้งหมด 10 รูปแบบ สามารถแสดงความถี่รูปแบบการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1.1 ความถี่รูปแบบการใช้ศัพท์ผู้ไทของคนสามระดับอายุ

จากแผนภูมิที่ 1.1 จะเห็นได้ว่า ภาษาผู้ไทกะปอง อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์ผู้ไทเป็นจำนวนมากที่สุด จำนวน 187 หน่วยวรรณคดีเป็นร้อยละ 33.5 รองลงมาคือการใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น จำนวน 158 หน่วยวรรณคดีเป็นร้อยละ 26.33

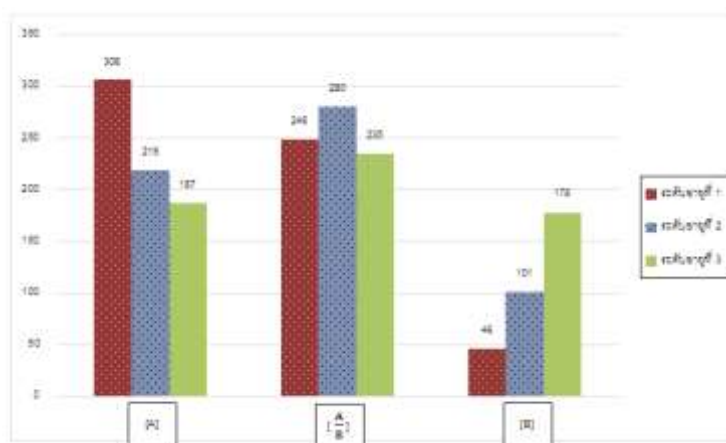
เมื่อพิจารณาอัตราการใช้ การใช้ศัพท์ผู้ไท [A] การใช้ศัพท์อื่น [B] และการใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น $\left[\frac{A}{B} \right]$ ของผู้บอกภาษาแต่ละระดับอายุ พบว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ผู้ไท [A] มากที่สุด คือร้อยละ 61.5 ใช้ศัพท์อื่น [B] น้อยที่สุดคือ ร้อยละ 4.3 ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่น [B] มากที่สุด คือร้อยละ 18.33 ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น $\left[\frac{A}{B} \right]$ มากที่สุด คือร้อยละ 48.83 ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 แสดงความถี่และร้อยละการใช้ศัพท์ผู้ไท [A] การใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น $\left[\frac{A}{B} \right]$ และการใช้ศัพท์อื่น [B] ของคนสามระดับอายุ ประเทศไทย

การใช้ศัพท์ ระดับอายุ	A		$\frac{A}{B}$		B	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับอายุที่ 1	306	51	248	41.33	46	7.66
ระดับอายุที่ 2	219	36.5	280	46.66	101	16.83
ระดับอายุที่ 3	187	31.16	235	39.16	178	29.66

จากตารางที่ 1.1 แสดงความถี่และร้อยละการใช้ศัพท์ผู้ไท [A] การใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น $\left[\frac{A}{B} \right]$ และการใช้ศัพท์อื่น [B] ของคนสามระดับอายุ อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร สามารถเปรียบเทียบการใช้ศัพท์ผู้ไทของคนสามระดับอายุได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1.2 เปรียบเทียบการใช้ศัพท์ผู้ไท [A] การใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น $\left[\frac{A}{B} \right]$ และการใช้ศัพท์อื่น [B] ของคนสามระดับอายุ ประเทศไทย

2. การแปรด้านรูปศัพท์ของคนสามระดับอายุ

จากการศึกษา นอกจากรูปแบบมีการใช้ศัพท์ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังพบการแปรด้านรูปศัพท์ของคนสามระดับอายุ ดังนี้

2.1 การแปรด้านรูปศัพท์ของศัพท์ผู้ไท หมายถึง การใช้รูปศัพท์ภาษาผู้ไทที่เกิดขึ้นจากการแปรเสียงพยัญชนะและสระ การตัดเสียง การเพิ่มเสียง หรือการเปลี่ยนบางพยางค์ แต่ยังคงความหมายหลักคงเดิม เช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘จิ๊กจี้’	/nak ⁵ ne:m ¹ /	/nak ⁵ ne:m ¹ / ~ /nak ⁵ khi: ⁵ ne:m ¹ /
หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘กระดุม’	/ma? ³ tiŋ ³ /	/ma? ³ tiŋ ³ / ~ /ma? ³ ka? ³ tiŋ ³ /
‘อุมไว้ที่เอว’	/ce: ³ /	/ce: ³ / ~ /ce?: ⁵ /

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ศัพท์ผู้ไทกะป๋องมีการแปรด้านรูปศัพท์จากการใช้ของคนสามระดับอายุ ดังนี้ หน่วยอรรถ ‘จิ๊กจี้’ และ ‘กระดุม’ มีการเพิ่มเสียงระหว่างคำ ซึ่ง ‘จิ๊กจี้’ ศัพท์ผู้ไทใช้ /nak⁵ ne:m¹/ แต่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุบางคนมีการเพิ่มเสียง / khi:⁵ / กลางคำ ออกเสียงเป็น /nak⁵ khi:⁵ ne:m¹/ หน่วยอรรถ ‘กระดุม’ ศัพท์ผู้ไทใช้ /ma?³ tiŋ³/ แต่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุบางคนมีการเพิ่มเสียง /ka?³/ กลางคำ ออกเสียงเป็น /ma?³ ka?³ tiŋ³/

ส่วนหน่วยอรรถ ‘อุมไว้ที่เอว’ ศัพท์ผู้ไทใช้ /ce:³/ แต่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุบางคนออกเสียงเป็นคำดังกล่าวเป็น /ce?:⁵/ โดยเปลี่ยนจากสระเสียงยาวเป็นสระเสียงสั้นจาก /e:/ เป็น /e/

2.2 การแปรด้านรูปศัพท์ของศัพท์อื่น หมายถึง การใช้รูปแปรศัพท์อื่น ได้แก่ ภาษาไทย กรุงเทพฯ หรือศัพท์ภาษาไทยกลาง หรือศัพท์ภาษาลาวกลุ่มอื่น หรือศัพท์สร้างใหม่ที่ปรากฏในผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุ รูปแปรนี้อาจเกิดจากการตัด การเพิ่ม หรือการเปลี่ยนบางพยางค์ หรือการแปรเสียงของศัพท์อื่น เช่น

หน่วยอรรถ	ศัพท์ผู้ไท	ศัพท์ภาษาลาว	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘ข้อศอก’	/hɛ:n ⁵ sɔ? ⁵ /	/khɛ:n ³ sɔ:k ³ /	/khɛ:n ³ sɔ? ⁵ / ~ /hɛ:n ³ sɔ:k ³ /
		ศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ	ระดับอายุที่ 2,3
‘ขุด’	/ko:t ² /	/khuat ³ /	/kho:t ³ / ~ /khuat ³ /
‘ปอก’	/lɔ? ² /	/pɔ:k /	/pɔ? ¹ / ~ /pɔ:k /

จากตัวอย่างจะเห็นได้ว่า ศัพท์อื่นที่นำมาใช้ในภาษาผู้ไทกะป๋องมีการแปรด้านรูปศัพท์เมื่อผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุนำมาใช้ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะและเสียงสระ ดังนี้ หน่วยอรรถ ‘ข้อศอก’ ศัพท์ผู้ไทใช้ /hɛ:n⁵ sɔ?⁵/ แต่เมื่อนำศัพท์ภาษาลาวมาใช้ผู้บอกภาษาทุกระดับอายุบางคนใช้ /khɛ:n³ sɔ?⁵/ ~ /hɛ:n³ sɔ:k³/ มีการแปรเสียงพยัญชนะในพยางค์แรกจาก /kh/ เป็น /h/ และมีการแปรเสียงสระท้ายพยางค์

จากเสียง /ɔ/ เป็น /ɔ:/ หน่วยยรรธ ‘ขวด’ ศัพท์ผู้ไทใช้ /ko:t²/ แต่เมื่อศัพท์นำภาษาไทยกรุงเทพฯ ผู้บอกภาษาทุกระดับอายุใช้ /kho:t³/ ~ /khuat³/ ผู้บอกทั้งสามระดับอายุภาษาบางคนออกเสียงสระแปรจาก /o/ เป็นเสียง /ua/

ส่วน ‘ปก’ ศัพท์ผู้ไทใช้ /pɔʔ²/ แต่เมื่อนำศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ ผู้บอกภาษาทุกระดับอายุใช้ /pɔʔ¹/ ~ /pɔ:k / และมีการแปรเสียงสระจากสระเสียงสั้นแปรเป็นสระเสียงยาว /ɔ/ เป็น /ɔ:/

3. การแปรด้านความหมายของศัพท์ของคนสามระดับอายุ

จากการศึกษาพบการแปรความหมายผู้วิจัยพบการแปรความหมายของศัพท์ผู้ไทบางศัพท์ 2 ลักษณะ คือ การแปรด้านความหมายกว้างออกและการแปรความหมายแบบแคบเข้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

3.1 การแปรด้านความหมายกว้างออก ผู้บอกภาษา ระดับอายุหนึ่งใช้ในความหมายแคบแต่ผู้บอกภาษาระดับอายุต่อมาใช้ในความหมายกว้างกว่าเดิม เช่น

หน่วยยรรธ ‘เขย่า’	ระดับอายุที่ 1 /saʔ ⁵ law ² /	หมายถึง เขย่าในทิศทางซ้าย-ขวา หากเป็นการเขย่าใน ทิศทางขึ้น-ลงในภาษาผู้ไทใช้ว่า /saʔ ⁵ lak ³ /
	ระดับอายุที่ 1,2,3 /saʔ ⁵ law ² /	หมายถึง การเขย่าทั่วไปไม่มีการกำหนดทิศทาง
หน่วยยรรธ ‘ใต้ถุน’	ระดับอายุที่ 1 /tiʔ ³ la:ŋ ⁵ /	หมายถึง ใต้ถุนบ้าน ที่ต้องลงบันไดไป(downstairs)
หน่วยยรรธ ‘ใต้ถุน’	ระดับอายุที่ 2,3 /tiʔ ³ la:ŋ ⁵ /	หมายถึง ชั้นล่าง ด้านล่าง หรือใต้ถุนบ้าน (downstairs) ที่ ต้องลงบันไดไปและมีความหมายรวมไปถึงข้างล่าง(under) ในลักษณะของการบอกทิศทางอีกด้วย ซึ่งคำที่มีความหมายว่า ‘ข้างล่าง’หรือตรงกับภาษาอังกฤษว่า under นี้ ผู้บอกภาษาระดับ อายุที่ 1 จะใช้คำว่า /tha:ŋ ³ tɕ ⁵ / ไม่ใช้คำว่า /tiʔ ³ la:ŋ ⁵ / และ จะใช้คำว่า /tiʔ ³ la:ŋ ⁵ / เฉพาะในความหมายว่า ชั้นล่าง ด้านล่าง หรือใต้ถุนบ้าน ที่ต้องลงบันไดไป(downstairs) เท่านั้น
	ระดับอายุที่ 1,2 ‘ส่งของขึ้นข้างบน’ /pɔ:n ³ hɯn ² /	หมายถึง การยื่นหรือส่งสิ่งของจากข้างล่างขึ้นข้างบน เช่น ส่งของจากใต้ถุนบ้านขึ้นไปบนบ้านโดยสิ่งของที่ส่งขึ้นไปนั้นผ่าน หรือลอดช่องระหว่างไม้กระดานซึ่งเป็นพื้นบ้านใช้เฉพาะกับสิ่งของ เท่านั้น

หน่วยอรรถ ระดับอายุที่ 3
'ส่งของขึ้นข้างบน' /pɔ:n³ hɯn²/

หมายถึง การยื่นหรือส่งสิ่งของจากข้างล่างขึ้นข้างบน เช่น
ส่งของจากใต้ถุนบ้านขึ้นไปบนบ้านแต่สิ่งของที่ส่งขึ้นไปนั้นผ่าน
หรือลอดช่องไม้กระดานซึ่งเป็นพื้นบ้านหรือไม่ก็ได้

3.2 การแปรด้านความหมายแคบเข้า ผู้บอกภาษาระดับอายุหนึ่งใช้ในความหมายกว้างแต่
ผู้บอกภาษาระดับอายุต่อมาใช้ในความหมายแคบกว่าเดิม เช่น

หน่วยอรรถ ระดับอายุที่ 1
'(คน)สวย' /sap³/

หมายถึง ผู้ชายหรือผู้หญิงสวย มีเสน่ห์ รูปร่างดี น่ารัก
น่าพึงพอใจ รวมไปถึงผู้ชายที่มีคุณสมบัติตามแบบชายชาตรีหรือ
ผู้หญิงที่มีคุณสมบัติความเป็นกุลสตรี

ระดับอายุที่ 2,3
/sap³/

หมายถึง ผู้หญิงสวยมีเสน่ห์ รูปร่างดี น่ารัก น่าพึงพอใจ

หน่วยอรรถ ระดับอายุที่ 1
'ห้องนอน' /hɔ:ŋ⁵ so:m⁵/

หมายถึง ห้องนอนหรือห้องส่วนที่เป็นส่วนตัวเฉพาะ

ระดับอายุที่ 2,3
/hɔ:ŋ⁵ so:m⁵/

หมายถึง ห้องนอน

หน่วยอรรถ ระดับอายุที่ 1
'เสื้อชั้นใน' /sɔ:⁵ ka?⁵ phaj⁴/

หมายถึง เสื้อชั้นในโดยทั่วไป

ระดับอายุที่ 2,3
/sɔ:⁵ ka?⁵ phaj⁴/

หมายถึง เสื้อชั้นในของผู้หญิงสูงอายุ เป็นเสื้อห้าตะเข็บ
ตัดเย็บด้วยผ้าเนื้อหนาด้านหน้าของเสื้อมีส่วนที่ต่อจาก
หน้าอกมีช่องกระเป๋เป็นซิปรูปหัวใจใส่เก็บของหรือเงิน
ด้านหน้า

4. การสูญเสียศัพท์

จากข้อมูลการใช้ศัพท์รูปแบบ BBB พบว่ามีการสูญเสียศัพท์ผู้ไทกะป๋อง โดยใช้ศัพท์อื่นแทน ได้แก่ ศัพท์
ลาวกลุ่มอื่น ศัพท์ในภาษาอื่น หรือศัพท์สร้างใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หน่วยอรรถ
'ชิปกางเกง'

ศัพท์ผู้ไท
/ma?³ tiŋ³ hu:t⁵/

ระดับอายุ 1,2,3
/sip³/

ศัพท์ /sip³/ เป็นศัพท์ใหม่มาจากการยืมคำในภาษาอื่นมาใช้ จากคำว่า zip ในภาษาอังกฤษ เนื่องจากคำว่า /ma³ tiŋ³/ ในภาษาผู้ไทมีความหมายว่ากระดุม ส่วนคำที่มีความหมายว่า ชิบกางเกง ใช้ /ma³ tiŋ³ hu:t⁵/ แต่ปัจจุบันคำว่า /ma³ tiŋ³/ กับ /ma³ tiŋ³ hu:t⁵/ ซึ่งหมายถึง กระดุม กับ ชิบ นั้น ผู้วิจัยเห็นว่าทั้งสองอย่างมีลักษณะแตกต่างกันอย่างชัดเจน และเดิมกางเกงของชาวผู้ไทนั้นเป็นกางเกงขาก๊วยและใช้ผ้าขาวม้าหรือผ้าขีดแดงมัดเอว[†] ดังนั้นอาจทำให้ผู้ใช้ภาษาไม่สามารถเชื่อมโยงความหมายในคำว่า /ma³ tiŋ³ hu:t⁵/ ซึ่งเป็นศัพท์ผู้ไท จึงเลิกใช้คำดังกล่าวและใช้คำว่า /sip³/ แทนทั้งสามระดับอายุ

หน่วยยรรย	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุ 1,2,3
‘งานสังกะสี’	/ka ⁵ bɛ ⁵ /	/ca:n ¹ /

ศัพท์ /ka⁵ bɛ⁵/ เป็นศัพท์ไทยกรุงเทพฯ หรือศัพท์ไทยกลาง ที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2,3 นำมาใช้แทนศัพท์ผู้ไท คือ /ca:n¹/

หน่วยยรรย	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุ 1,2,3
‘จมูกโด่ง’	/hu: ¹ daŋ ¹ kho:j ³ /	/daŋ ¹ do:ŋ ³ /

ศัพท์ /daŋ¹ do:ŋ³/ เป็นศัพท์ไทยกรุงเทพฯ หรือศัพท์ไทยกลาง ที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2,3 นำมาใช้แทนศัพท์ผู้ไท คือ /hu:¹ daŋ¹ kho:j³/

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า จากการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายศัพท์ผู้ไทกะป๋องบางคำ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงความหมายแบบกว้างออกทำให้เกิดการสูญเสียศัพท์ผู้ไทกะป๋องบางคำ เนื่องจากคำที่มีความหมายกว้างขึ้นจะมีความหมายครอบคลุมคำเดิมที่มีอยู่ในภาษา ทำให้บางคำในศัพท์ผู้ไทกะป๋องไม่นิยมใช้และเลิกใช้ในที่สุดดังตัวอย่างต่อไปนี้

หน่วยยรรย	ศัพท์ผู้ไท	ระดับอายุ 1,2,3
‘ผีเสื้อยักษ์’	/phi: ¹ to ³ la:n ⁵ /	/mɛ:ŋ ² ka ² bə: ⁴ /
		~/mɛ:ŋ ² ka ² bə: ⁴ kə: ⁵ /

ศัพท์ /phi:¹ to³ la:n⁵/ ซึ่งหมายถึง ผีเสื้อยักษ์หรือผีเสื้อขนาดใหญ่ในภาษาผู้ไท แต่ปัจจุบันพบว่าผีเสื้อทุกชนิดทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ชาวผู้ไทจะใช้ศัพท์ว่า /mɛ:ŋ² ka² bə:⁴/ หรือ /mɛ:ŋ² ka² bə:⁴ kə:⁵/ แทน ทำให้ศัพท์ /phi:¹ to³ la:n⁵/ ซึ่งเป็นศัพท์ที่เลิกใช้ไปแล้วในปัจจุบัน

จากการใช้ศัพท์อื่น [B] แสดงให้เห็นว่าภาษาผู้ไทกะป๋อง ตำบลวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร ประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงด้านการสูญเสียศัพท์ที่ปรากฏในผู้บอกภาษาภาษาระดับอายุต่างๆ เพราะการใช้ศัพท์อื่น [B] หรือการใช้ภาษาผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น [A B] นั้น ปรากฏใช้ตั้งแต่ผู้บอกภาษาในระดัอายุที่ 1 กล่าวคือผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์อื่น [B] จำนวน 46 หน่วยยรรย หรือร้อยละ 7.66 และใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น

[†] จากเอกสาร วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสกลนคร (มปท., 2544: 56)

จำนวน 248 หน่วยอรรถ หรือร้อยละ 41.33 ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ผู้ไทมากที่สุด จำนวน 178 หน่วยอรรถ หรือร้อยละ 29.66 ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่นมากที่สุด จำนวน 280 หน่วยอรรถ หรือร้อยละ 46.66 จากการที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ผู้ไทกับศัพท์อื่นเป็นจำนวนมากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจเนื่องจาก ประการแรกผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 เป็นวัยทำงานมีการติดต่อกับบุคคลในท้องถิ่น มีครอบครัว ประการที่สอง ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 เป็นระดับอายุที่มีการติดต่อกับคนวัยชราในระดับอายุที่ 1 ที่มีการใช้ศัพท์ผู้ไทจำนวนมาก และติดต่อกับวัยรุ่นสาวในระดับอายุที่ 1 ซึ่งมีการใช้ศัพท์อื่นเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้บอกภาษา ระดับอายุที่ 2 จึงนิยมใช้ศัพท์ผู้ไทและศัพท์อื่นทั้งสองประเภทในการติดต่อกับบุคคลทั่วไป

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า ชาวผู้ไทกะป๋องมีการใช้ศัพท์แตกต่างกันในแต่ละระดับอายุ 1) การแปรผันการใช้ศัพท์ พบ 3 ประเภท การใช้ศัพท์ 3 ประเภท 10 รูปแบบ ดังนี้ 1. ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้เหมือนกัน มี 3 รูปแบบ ได้แก่ AAA AAA และ BBB 2. ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาสองระดับอายุใช้เหมือนกันมี 6 รูปแบบ ได้แก่ AAB AAA AAA AA ABB A BBB 3. ศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้แตกต่างกัน มี 1 รูปแบบ ได้แก่ AA BB 2) การแปรผันรูปศัพท์ พบว่ามีการแปรเสียงพยัญชนะและเสียงสระในศัพท์ผู้ไทและศัพท์อื่น 3) การแปรผันความหมายของศัพท์ พบว่ามีการแปรความหมายในศัพท์ผู้ไททั้งการแปรความหมายแบบกว้างออกและการแปรความหมายแบบแคบเข้า 4) การสูญเสียศัพท์ พบการสูญเสียศัพท์ในภาษาผู้ไทกะป๋องเนื่องจากการใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ผู้ไทกะป๋องของคนสามระดับอายุ

ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การเลือกใช้ศัพท์ของผู้บอกภาษามีความสัมพันธ์กับระดับอายุ กล่าวคือ ผู้พูดจะเลือกใช้คำที่สอดคล้องกับระดับอายุของตน ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หรือผู้สูงอายุมักจะใช้คำศัพท์ภาษาผู้ไท [A] ที่เป็นศัพท์ที่ตนคุ้นเคยและออกเสียงของคำตามระบบเสียงในภาษาผู้ไทมากกว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 โดยเฉพาะในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 มีการใช้ศัพท์อื่น หรือสร้างศัพท์ใหม่ และออกเสียงตามแบบภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศัพท์ที่ใช้ติดต่อกับทางราชการ หรือใช้ศัพท์ภาษาอีสานซึ่งเป็นภาษาประจำภูมิภาคมากกว่าผู้บอกภาษาระดับอื่นๆ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้ตัวแปรอายุศึกษาศัพท์ในภาษาตระกูลไทในพื้นที่ต่างๆ อาทิ งานวิจัยของ สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ และกันทิมาวัฒนะประเสริฐ (2539) ศึกษาการแปรการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน ได้แก่ ภาษาลาวโซ่ง ลาวพวน ลาวครั่ง ลาวเวียงและลาวใต้ ในเขตลุ่มน้ำท่าจีน 4 จังหวัด คือ จังหวัดชัยนาท สุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสาคร พิษณุตัน อัครวัฒนากุล (2555) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงด้านเสียงศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาถิ่นไท 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาคำเมือง ภาษาลื้อ ภาษาจีน ภาษาพวน เฉพาะในจังหวัดน่าน และ อัญชลี การ์ยภูมิ (2540) การเปลี่ยนแปลงการใช้คำในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามระดับอายุของผู้ใช้ภาษา

การใช้ศัพท์ผู้ไทร่วมกับศัพท์อื่น $\left[\begin{smallmatrix} A \\ B \end{smallmatrix} \right]$ แสดงให้เห็นว่าภาษาผู้ไทกำลังต่อสู้กับกระแสของภาษาอื่นที่

กำลังแทรกแซงเข้ามาในภาษาผู้ไท จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการใช้ศัพท์ผู้ไทกับภาษาอื่น $\left[\begin{smallmatrix} A \\ B \end{smallmatrix} \right]$ เริ่มใช้ตั้งแต่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หรือกลุ่มผู้สูงอายุ แสดงว่าภาษาอื่นได้เข้ามาอยู่ในภาษาผู้ไทในผู้พูดภาษาผู้ไทกะปองวัยผู้สูงอายุแล้ว และเริ่มมีมากขึ้นในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 หรือกลุ่มวัยกลางคน และมากขึ้นในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 หรือกลุ่มวัยรุ่นตามลำดับ

จากรูปแบบการใช้ศัพท์อื่น [B] ซึ่งทำให้การเปลี่ยนแปลงด้านการสูญเสียศัพท์นั้น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียศัพท์นั้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม ความเป็นอยู่ และเทคโนโลยีทำให้สิ่งของเครื่องใช้หรือคำบางคำที่อาจเคยใช้ในภาษาผู้ไทมาแต่เดิมนั้นเลิกใช้ไป เมื่อสอบถามผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 หรือตัวแทนกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่อาจไม่รู้จักคำศัพท์ที่เคยใช้ในภาษาผู้ไทมาแต่เดิม เนื่องจากไม่เคยได้ยินหรือไม่เคยใช้คำดังกล่าวนั่นเอง ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการเลือกใช้คำของผู้บอกภาษามีความสัมพันธ์กับระดับอายุ กล่าวคือ ผู้พูดจะเลือกใช้คำที่สอดคล้องกับระดับอายุของตน ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หรือผู้สูงอายุมักจะใช้คำศัพท์ภาษาผู้ไท [A] ที่เป็นศัพท์ที่ตนคุ้นเคยและออกเสียงของคำตามระบบเสียงในภาษาผู้ไทมากกว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 1 โดยเฉพาะในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 มีการใช้ศัพท์อื่นการสร้างศัพท์ใหม่ และออกเสียงตามแบบภาษาไทยกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นศัพท์ที่ใช้ติดต่อกับทางราชการ หรือใช้ศัพท์ภาษาอีสานซึ่งเป็นภาษาประจำภูมิภาคมากกว่าผู้บอกภาษาระดับอื่น ๆ

รูปแบบการใช้ศัพท์ผู้ไทกับภาษาอื่น $\left[\begin{smallmatrix} A \\ B \end{smallmatrix} \right]$ แสดงให้เห็นว่าภาษาผู้ไทกำลังต่อสู้กับกระแสของภาษาอื่น

ที่กำลังแทรกแซงเข้ามาในภาษาผู้ไท จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าการใช้ศัพท์ผู้ไทกับภาษาอื่น $\left[\begin{smallmatrix} A \\ B \end{smallmatrix} \right]$ เริ่มใช้ตั้งแต่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หรือกลุ่มผู้สูงอายุ จะเห็นได้ว่าภาษาอื่นได้เข้ามาอยู่ในภาษาผู้ไทในผู้พูดภาษาผู้ไทวัยผู้สูงอายุแล้ว และเริ่มมีมากขึ้นในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 หรือกลุ่มวัยกลางคน และมากขึ้นในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 หรือกลุ่มวัยรุ่นตามลำดับ

นอกจากนี้ จากรูปแบบการใช้ศัพท์อื่น [B] ซึ่งทำให้การเปลี่ยนแปลงด้านการสูญเสียศัพท์นั้นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียศัพท์นั้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม ความเป็นอยู่ และเทคโนโลยี ทำให้สิ่งของเครื่องใช้หรือคำบางคำที่อาจเคยใช้ในภาษาผู้ไทมาแต่เดิมนั้นเลิกใช้ไป เมื่อสอบถามผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 หรือตัวแทนกลุ่มวัยรุ่นซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่อาจไม่รู้จักรื่องเนื่องจากไม่เคยได้ยินหรือไม่เคยใช้คำดังกล่าวนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้ อาทิ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้พูดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง อาจมีผลต่อการใช้คำศัพท์ ผู้ให้สัมภาษณ์อาจพยายามใช้ศัพท์ผู้ไทกะปองมากกว่าใช้ศัพท์ที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ตามความต้องการของผู้วิจัย ระยะเวลาในการสัมภาษณ์และการบันทึกเสียงต้องใช้เวลาเนื่องจากจำนวนหน่วยอรรถที่ใช้สัมภาษณ์มีจำนวนมากถึง 600 หน่วยอรรถ อาจทำให้ผู้ให้สัมภาษณ์เกิดความเบื่อหน่ายระหว่างสัมภาษณ์ได้ อีกทั้งทัศนคติต่อการใช้ภาษาเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่น่าสนใจ จะเห็นได้ว่าการศึกษาภาษาของผู้พูดที่มี

อายุแตกต่างกันยังคงเป็นเรื่องที่ควรศึกษาเพิ่มเติมเพื่อดูการเปลี่ยนแปลงการแปรการใช้ศัพท์ของผู้พูดที่มีอายุแตกต่างกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- จินตนา ศูนย์จันทร์. (2539). “การวิเคราะห์คำศัพท์ภาษาไทย อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร: ศึกษาเฉพาะกรณีเปรียบเทียบคำศัพท์ของบุคคลสามระดับ”. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปราณี กุลละวณิช และคณะ. ภาษาทัศน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โครงการผลิตตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.
- ปาน แก้วคำแสน. ผู้ไทกระป๋อง อำเภวาริชภูมิ จังหวัดสกลนคร.ม.ป.ท., ม.ป.ป.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2544). “การศึกษาเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ในภาษาของคน “ลาว” คน “ญ้อ” และคน “ผู้ไท” ในอำเภอรอดุพนม จังหวัดนครพนม”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2556). “การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยคำของคนสามระดับอายุ.” ใน โครงการวิจัยชาติพันธุ์: กระบวนทัศน์ใหม่ในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรม. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล: โรงพิมพ์พิมพ์การ.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และกันทิมา วัฒนะประเสริฐ. (2536). รายงานการวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การใช้คำ และการแปรของภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.
- อัญชลี การัญญม. (2540). “การเปลี่ยนแปลงการใช้คำในภาษาไทยถิ่นใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราชตามระดับอายุของผู้ใช้ภาษา”. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาลัทธิทักษิณ.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). ภาษาศาสตร์สังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.